

*Mira
Kreivilä*

WSOY

*Niin kuin
se minussa
on*

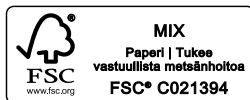
MIRA KREIVILÄ

*Niin kuin
se minussa on*

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

HELSINKI

Ensimmäinen painos

© MIRA KREIVILÄ JA WSOY 2025

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

LÖNNROTINKATU 18 A, 00120 HELSINKI

ISBN 978-951-0-50133-7

PAINETTU EU:SSA

TUOTETURVALLISUUSASIOIHIN LIITTYVÄT TIEDUSTELUT: tuotevastuu@wsoy.fi

*Kahden erilaisen persoonan kohtaaminen
on kuin kahden kemiallisen aineen
välinen yhteisvaikutus: jos syntyy reaktio,
kumpikin muuttuu.*

C. G. JUNG

*Yötä aina ikävöin,
vaikka päivän lapsi oon
Pimeyden laskiessa
kaipaamaan valoon.*

MARISKA

Markukselle

1. OSA

Sairaus

Rostov-na-Donu, Neuvostoliitto, 1942

Olen käyttänyt elämästäni suhteettoman paljon aikaa kuoleman ajattelemiseen. Luulisi helpposti, että olisin siksi kuoleman kanssa tässä vaiheessa jo sinut. Sen tulisi olla minulle läpikotaisin tuttu. Olen puhunut sille kuin henkilölle, tuttavalle aivan, ja elämässäni oli vuosi, jonka aikana kuolema myös vastasi. Sittemmin yhteys on katkennut, mutta olen jatkanut kuoleman etsimistä samaan tapaan kuin olen etsinyt rakkautta, epätoivoisena ja janoisena niin kuin joku etsii aavikolla keidasta.

Rakkaus ja kuolema, kuolema ja rakkaus. Kummasakin valtava tuhovoima. Sekä elämäkokemukseni että kaikkien niiden tutkimusten perusteella, joita tein, voin sanoa, että rakkaus ja kuolema ovat yhtä pelottavia ja aivan yhtä tuhoisia.

Ehdotin kuolemalle sinunkauppojakin, mutta se ei koskaan vastannut tai suostunut. Onko jo liian myöhäistä?

Säpsähdän hereille, kun alaovi murretaan. Olen jo viikkoja nukkunut kuin vahtikoira, silmäluomet hädin tuskin kiinni. Ensimmäinen ajatus: se siis todella tapahtuu – se, mitä me olemme pelänneet, ja silti kaikki on tuntunut niin absurdilta...

Meille halutaan pahaa. Uhka on joka puolella.

Puna-armeija ehti torjua Saksan armeijan jo kertaalleen, ehkä me yritimme kaikella tahdonvoimalla tuudittautua siihen, että niin kävisi uudestaan, mutta nyt ne ovat täällä, varmasti ovat, eikä se, miten olemme pelänneet ennakkoon, vähennä pelkoa nyt. Todellako tämä tapahtuu? Entä jos näen vielä pahaa unta?

Mutta ei, se ei ole unta. En muista, mitä unta näin, kun melu alakerrassa herätti minut. En muista, mitä unta näin, ja nyt se on iäksi mennyt. Se oli varmaankin viimeinen uni, jonka näin. Ehkä rajan takana on niitä vielä lisää. Tai sitten siellä ei ole mitään. Sekin on vaihtoehto.

Pari auringonsädetä on kiivennyt ikkunanpienan yli, ja minun sydämeni kiipeää kurkkuun, pulssi on niin kova että kuulen sydämeni tykytyksen korvissani, päässä humisee silmissä sumenee hengitys tihenee.

Nämä ovat nuoria miehiä, kasvoilla vielä aknea. Eivät paljonkaan minun tytärtäni vanhempia. Niinkö epätoivoinen on Saksanmaa, että he lähettävät nuorukaisensa tähän jumalanhylkäämään kolkkaan. He ovat jo uhranneet parhaat miehensä ja nyt he uhraavat näiden nuorten miesten parhaat vuodet. Miehillä oli käsivarressa hakaristit. Symbolit ja piilotajunnan kieli, tuo symboli kuvaa tasapainoa, ja jossain päin maailmaa se on kuvannut hyväntahtoisuutta ja kaiverrettu jumalien temppelihin. Ja nämä miehenalut vapisevat liian painavat aseet hartioillaan silmät verestäen.

Nuori mies, oikeastaan vain poika, kohottaa aseensa minua kohti, kun astelen portaat alas. Sydämeni jättää lyönnin välistä, kehoni vavahtaa. Nostan kädet ja suljen

silmät tiukasti kuin se auttaisi jotenkin, puren huulta kuin saisin sillä vapinan loppumaan; etteivät he näkisi, kuinka pelkään; mutta kuinka olisin pelkäämättä, ja miksi heidän pitäisi kuvitella muuta? Ja kun sitten avaan silmät, näen miehen takana tyttäreni, hän on yöpaitasillaan, tehkää minulle mitä tahansa mutta antakaa hänen olla.

Poika laskee aseensa epäröiden. Näen hänessä usean vuorokauden univelan. Vilkaisen ulos ikkunasta. Siellä seisoo miehiä univormuissaan tupakoimassa. Sisällä talossa oli kolme miestä tämän yhden lisäksi. Mihin he kuvittelivat tarvitsevansa näin paljon väkeä? Toinen mies tutkii asuntoamme kuin kuvitellen, että täällä olisi jotain löydettävää. Koruja on turha etsiä, samoin vihollisia.

Meillä on yhteinen kieli, mutta hän ei tiedä sitä. Hän osoittaa minua aseenniipulla. Se riittäisi kyllä yhteiseksi kieleksi, jos niikseen tulisi.

Pojan takana seisoo tyttäreni. Hän on pelkkää pelkoa. Ei, päästäkää hänet, mitä tahansa mutta älkää tehkö hänelle pahaa.

Kuuluu kolinaa, ja toinen mies, tätä poikaa vanhempi, rymistelee luoksemme ja pyyhkäisee hyllyltä koristesineet lattialle, kiskaisee lipaston laatikon irti niin, että muistilaput ja kynät ja tulitikut lentävät lattialle, ja jos minä sanoisin jotain, hän saattaisi raivostua ja ampua minut, ja nyt hän iskee nyrkkinsä vasten kirjahyllyä ja heittää muutaman teoksen alas näytösluonteisesti, hän on niin surullinen näky, hän vapisee, eikä pelosta ja univelasta pelkästään; vahvemmat aineet voi lukea hänen pupilleistaan.

»Kasapäin saksankielistä kirjallisuutta, mitä helvettiä, täällä Jumalan selän takana», hän huutaa ei-kenellekään.

Katson lattialle. Siinä niitä on. *Unien tulkinta. Johdatus psykoanalyysiin. Piilotajunnan psykologiaa. Dementia praecox tai erilaiset skitsofreniat.*

»Freudia», mies sähähtää ja polkaisee kirjaa jalallaan. Tyttäreni sävähtää, ja minä saan häneen katsekontaktin, yritän katseella lohduttaa, mutta se ei riitä, tietenkään se ei riitä, mikään ei riitä.

»Juutalaisrakki», hän jatkaa ja tarttuu hyllyyn, kallistaa, kaikki kirjat rysähtävät lattialle, ja se tekee minut surulliseksi, vaikka tiedänkin jo, etten enää palaa kotiin. Ei niiden tarvitsisi tuhota sitä, mikä on kaikkein tärkeintä.

»Onko se jo ammuttu?»

»Mistä te puhutte?» kysyy nuorempi mies, poika, poikainen.

»Äh, itävaltalainen puoskari. Vanha perverssi. Nussi äitiään. Jos hän vielä elää, jonkun pitäisi –»

»Hän oli psykoanalytikko eikä mikään puoskari», sanon nopeasti, saksaksi.

Nyt myös vanhempi miehistä säpsähtää kuullessaan virheetöntä saksaani. »Ja hän tulee elämään vielä pitkään kuolemansakin jälkeen.»

Miehet katsovat ensin toisiinsa, sitten minuun.

»Te puhutte saksaa», poika sanoo.

»Minäkin olen psykoanalytikko», sanon enkä hellitä katsettani, vaikka kauhu käskee tekemään toisin. »Nimeni on Sabina Spielrein.»

»Spielrein?»

»Spielrein.»

»Se ei ole venäläinen nimi.»

»Ei olekaan.»

»Oli ihan miten vain, hän joutaa samaan hautaan Freudin kanssa», keskeyttää vanhempi mies keskustelun. Aivan kuin minua ei olisi. Kuitenkin hän poimii lattialta muutaman teoksen mukaansa. Ehkä hän aikoo polttaa ne. Suren, vaikka sisimmässäni tiedän, ettemme enää palaa kotiin. Ja nyt me lähdemme.

Minulla on kaksi tyttärtä. Toinen heistä on minun vierelläni, lähdössä pois. Hän katsoo pois eikä huomaa, kun katselen häntä vettyneiden, sumeiden silmieni läpi. Hänellä oli joku poika jossain. Hän on kuusitoistavuotias. Hän sai pojalta ensisuudelman, ja se oli hänelle niin merkittävä asia, että hän kertoi siitä minullekin, vanhalle äidilleen, innosta kihisten ja kuhisten ja kikatellen ja kikatustaan pidätellen ja sitten kaksin verroin kihertäen. Poika tuskin on täällä. He eivät siis näe toisiaan enää koskaan. Joskus mietin, että ehkä vain toteutumattomat rakkaustarinat kestävät ikuisesti.

»Oletko sinä koskaan rakastanut ketään miestä?» tytär kysyi minulta ensisuudelmansa jälkeen.

Lapset alkavat kysellä vanhemmiltaan isoja ja painavia kysymyksiä silloin, kun aistivat, että loppu on lähellä, tavalla tai toisella. Elettiin kesäkuun viimeisiä päiviä. En edes minä aavistanut, että loppu tulisi näin pian.

Keskeisin sisältö kysymyksessä oli kuitenkin siihen kätkeytynyt väitelause: sinä et koskaan rakastanut aviomiestäsi.

Siis: Oletko?

»Olen», vastasin.

Hän odotti, että jatkaisin. Nimi, vuosi, kaupunki. Mutta mitään ei tullut. Ei sanaakaan.

Eikä hän kysynyt. Se ei välttämättä ollut kohteliasta etäisyyttä eikä myöskään halua olla tietämättä vaan tapa sanoa, että hiljaisuus riitti.

Meidät lastataan kuorma-auton lavalle kuin teuraalle menossa olevat eläimet. Me olemme kuin eläimiä, mutta niin ovat hekin.

Miehet huutavat saksankielisiä rienauksia, jotka vain minä ymmärrän.

Kauhun kieli; se on varoitus.

Kuuluu laukaus, vanha nainen kaatuu, hän oli liian hidas, ja nyt on liian myöhäistä alkaa tehdä sinunkauppoja kuoleman kanssa.

Minä yritän olla nopea. Jos herättäisin heidän huomionsa, minullekin kävisi huonosti.

Kolhaisen jalkani lavan laitaan, kun nousen. Pidän laidasta kiinni, jotta pysyisin pystyssä, kun yhä uusia ihmisiä kapuaa kyytiin.

Pelkään että oksennan. Ehkä oksennan.

Ja Eva pitää minusta kiinni, tyttöpolo, hän on laskeutunut katseensa, hän on neuvoton, neuvoton ja avuton siinä missä kuka tahansa meistä, ja taas me kaikki kavahdamme uutta laukausta.

Nostan katseeni.

Asuintalojen takaa nousee sankka savu.

Tämä on tuho.

Tämä ei voi olla totta.

Auta minua, kuiskaan ääneti, vaiko sittenkin ääneen.
Auta minua, auta. Kenelle minä sanon sen?

Olisi ollut vielä joitakin asioita. Lapsille suunnattua terapiaa käsittelevä tutkimusartikkeli jäi nyt sitten kesken. Minun mielestäni se olisi saanut tulla julkaistuksi, ainakin *Jahrbuchissa*, ja ehkä... Kuinka sodasta voi koskaan kertoa? Lapsi voi aikuiseksi vartuttuaan sanoa, että näki, miten hänen äitinsä pää räjähti hyökkäyksessä, mutta sekin on vain toteamus. Niin siinä tosiaan kävi. Sen voi todeta.

Jos sydän räjähtää, sitä ei kukaan voi nähdä.

Eikä sitä voi sanoittaa.

Eivätkä ihmiset usko.

Kirjoitin pitkää kirjettä, ja sekin jäi kesken. Koko arkistoni sitten jäi kuin jäikin Geneveen, yliopiston kellariin.

Olin suunnitellut palaavani.

Olin suunnitellut sitä usein.

Mutta vaikka minulla olisi nyt välineet ja mahdollisuus, en voisi tiivistää kaikkea sitä, minkä haluaisin vielä sanoa, muutamaan riviin. Mikään sana ei yksin kannan niin suurta merkitystä. Ei rakkaus eikä kuolema.

1.

Aluksi minä sanoin sinulle, että muistini on pirstaleina. Että minä olen pirstaleina. Minä sanoin, että sirpaleisiin koskeminen vetää syviä viiltoja, enkä kädet verillä pysty järjestelemään järkevää kokonaisuutta itselleni. Sinä sanoit, ettei ole edes mahdollista tulla tietoisiksi tiedostamattomastaan kokematta tuskaa. Koske siis vaan. Anna viiltojen tulla. Haluan nyt ajatella, että et niiltä välttynyt sinäkään.

Näin nousevan käden. Uhkaava hahmo häilyi oven-suussa.

Minut tapetaan.

Peilikuva sameassa peilissä. Lyön lyön lyön hakkaan satutan satutan itseäni veri kipu armo.

Kasvot jään alla.

Valkoista.

Hengitin sisään harmaata ja tyhjää.

Häälyvä hahmo. Se sanoi: Olen tohtori Jung.

Ajatukseni: Kiduttaisiko tuo mies minut kuoliaaksi hitaasti, vai olisiko hän armollinen ja viiltäisi kaulavaltimoni auki?

Minä autan sinua, hahmo sanoi minulle.

Sinä tapat minut. (Niinkö minä sanoin?)

Sinä sanoit: Olen tohtori Jung. Minä autan sinua.

Kutakuinkin niin.

Minä: Minä tapan sinut.

Sinä: Minä autan sinua.

Minä: Minä tapan itseni.

Sinä: Olet nyt turvassa.

Sitten ajattelin, että jos hahmo – mies – sinä – olisi viiltänyt kaulavaltimoni auki, verta olisi pulpunnut joka paikkaan, veri olisi purkautunut paineella, olisin vuotanut kiviin lattialla. Se olisi ollut soveliaista minulle, enkä olisi huutanut apua, vaikka sinä sanoit: Minä autan sinua.

Yhtenä näennäisesti aivan tavallisena elokuun päivänä astuit kynnyksen yli kuin mihin tahansa arkipäiväiseen tilanteeseen, vaikka se tosiasiasa sysäsi liikkeelle jotain selittämätöntä, hallitsemattoman voiman. Ja pyysit minua puhumaan. Ja niin, hitaasti, hapuillen, minä aloin puhua, ja myöhemmin aloin kertoa. Ne ovat kaksi eri asiaa. Kerro nyt.

Se oli kuin harhailua pimeässä silmät sidottuna. Sinulla oli lyhty, minulla tuntoaistini ja se, että saatoin luottaa sinuun. Mitä sinä tunnet? sinä kysyit. Minä näen, minä sanoin.

Muistoni olivat pirstaleina. Pirstaleet löytyivät johtolankoja pitkin. Sinä annoit johtolangat minulle yksi kerrallaan: Mitä? Milloin? Missä? Kuka? Miksi? Ja mitä siitä seurasi?

Ja tärkein kysymys: Miksi *todella*?

Pirstaleita, ja niiden lisäksi muistissa on tyhjiä kohtia, sameaa, sumeaa, onttoa kohisevaa. Tyhjää sellaisten muis-

tojen kohdalla, joiden luulisi merkitsevän eniten. Ne ovat hautautuneet jonnekin alitajuntamme laskokseen, ja siihen on syy.

Kaikki me epäilemme järkeämme joskus. Epäilemme myös toistemme järkeä. Mutta kun minä luen päiväkirjotani, tiedän tarkkaan, missä olen ollut ja milloin. Vanhempieni mielestä minä keksin asioita. Että minä olen mielikuvituksekas lapsi. He sanoivat niin aina nauraen. Tärkeintä heille kai oli, että he saisivat muut ja ehkä minutkin luulemaan, että minä vain keksin.

Toki paljon olen keksinyt, mutta vain pitkittääkseeni. Ehkä teen siitä itselleni parempaa. Jos tarpeeksi pitkään kuvittelen, alan unohtaa, ja kuvitelmaasta tulee totta. Se uni, jossa sinä tulit sairaalassa minun huoneeseeni ja minun sänkyyni ja löysit minut, on minulle totta, mutta en voi kutsua sitä unta takaisin, vaikka etsin sitä kaikkialta. Ikuinen rakkaus, se on kauneimpia sanapareja, joita ihmiset keksivät. Ajattelevatko he loppuun asti?

Mistä voin sanoa olevani varma? Siltä ajalta ei ole päiväkirjamerkintöjäkään.

Utua. Näin itseni ulkopuolelta, mutta se olikin vain kangastus. Maailma huusi kurkku suorana. Kuulin värejä, maistoin suussani epäoikeudenmukaisuuden.

Siksi huusin maailman kanssa kilpaa. Se voitti minut joka kerta.

Enhän minä todella muista ensimmäistä kertaa, kun tapasin sinut, vaikka kuvitelmissani muistot ovat vahvoja. Olen tavoitellut niitä, ensitapaamisia, etsinyt muistini sysi-

pimeästä, ja keksinytkin tarpeen mukaan, ja ehkä ne ovat alkaneet elää päässäni omaa elämäänsä. – En ole enää pitkään aikaan välittänyt siitä, että mitään totuutta ei ole. Meidän ensikohtaamisiamme on päässäni useita, ja edelleen niitä syntyy uusia. Ehkä minä keksin uusia alkuja kuin ne voisivat itsessään muodostaa toisenlaisia loppuja, kulkea toisia teitä.

Mitään sellaista ei ole, mistä saisin otteen, varmistuksen. Ei päiväkirjamerkintöjä. Seitsemäs elokuuta 1904 en kirjoittanut päiväkirjaani mitään sellaista kuin *nyt ne saivat minut* tai *olen Sveitsissä* tai *miksi ikkunoissa olisi kalterit ellei tämä olisi vankila*.

Järjettömiä lauseita, järjettömiä sanoja: minä, olla – mitä on olla, olla jossakin, olla jotakin, olla olemassa. Sveitsissä.

Minua ei pitäisi olla. *Sein. Existieren. Geben*. Vierasmaa ja vieraita sanoja. Minut on. *Es gibt mich*. Antakaa minun olla. Olla olematta. Antakaa minut pois.

Sveitsi. Jos Venäjä olisi ihmisen kämmen, Sveitsi olisi pikkurillin pää, jos sitäkään, niin paljon maiden koolla oli eroa. Joskus, kylläkin vuosia ennen Burghölzliä ja sinua, olin kirjoittanut päiväkirjaan: Haluaisin muuttaa Sveitsiin. En kai kuitenkaan ajatellut sen käyvän niin. Mielelläni ajattelen, että se kävi niin, koska joku – jokin – oli tarkoittanut sen käyväksi. Minun suojelushenkeni, ja se että meidän veremme etsivät toisiaan. Kuvittelen myös, miten me olisimme tavanneet lääketieteellisessä tiedekunnassa, sinä erikoistumassa ja minä aloittamassa opintojani, ja kaikkien niiden naisten joukosta sinä näkisit vain minut. Silloin sinun ei olisi tarvinnut pelastaa minua. Jos,

jos minä olisin ollut silloin eri, jos kokonainen, jos oleminen ääriiviivat olisivat olleet selkeämmin hahmotettavissa. Jos vain. Mutta vaikka sinä pelastit minut sen kerran, edes polvillani rukoilemalla et suostunut tekemään sitä toistamiseen.

On mahdollisia kuvitelmiä. Tiedän niiden, niiden naisten, niiden enkelinaisten valkoisissa kaavuissa ja sinisissä hilkoissaan antaneen minulle *ainetta*. Aine, kuten minä myöhemmin sain selville, oli nimeltään sulfonaali. Se sai minun silmäni lupsumaan, upotti valkoiseen untuvaan, turvalliseen lämpöön kuin kohtuun. Kun aloin palata, pienet viirut silmissäni rekisteröivät ensin valon, se tuli ikkunasta ja oli auringonvaloa. Kun silmäni sitten aukenivat kokonaan ja aloin erottaa muutakin kuin valoa ja varjoa, näin sinut. Istuit tuolilla sänkyäni vierellä. Mutta raajoista sulfonaali ei ollut vielä poistunut. Ja jos sain suun auki, saatoin vain vetää ilmaa sisään, puhaltaessani ulos ei kuulunut vokaalin vokaalia. Me katsoimme toisiamme. Sulfonaali ei päästänyt kahuani läpi. Sitten uni otti minut jälleen.

Toisinaan kuvittelen, miten sinä itse asiassa istuitkin, et tuolilla sänkyäni vieressä, vaan sänkyäni laidalla ja silittelit minua. Niin, olen kuullut, on äideillä tai isillä tapana koskettaa lapsiaan, kun nämä ovat surullisia tai kipeitä, ja joskus he tekevät niin ilman eri syytä. Siinä kuvitelmassa sinä rakastit minua alusta pitäen.

Joskus vien kuvitelman niin pitkälle, ettet istunut tuolilla etkä sängyn laidalla vaan makasit minun vierelläni, pitelit sylissä takaapäin. Pitelit minua niin, sillä sinä rakas-

tit minua niin kuin rakastavaiset rakastavat toisiaan, et niin kuin joillain isillä on tapana rakastaa tyttäriään.

Mutta todennäköisesti se meni jotenkin näin.

Minä olin jo hereillä ja sulfonaali poistunut elimistöstäni, uni jo paennut. Oli uusi ja yhdentekevä päivä ja minut oli puettu sairaalanvalkoisiin, ei sellaisiin kuin enkeliniaisilla vaan muodottomaan kaapuun, niin ettei mitään muotojani, sikäli kuin niitä oli, näkynyt, sellaiseen joka kertoi, etten ollut menossa paikkaan, jossa joku katsoisi minua niin kuin ihmistä. Hiukseni, äiti oli palmikoinut ne ennen lähtöään, ja ne olivat vielä löystyneellä palmikolla, eikä minulla ollut hiusharjaa eikä voimia. Istuin vuoteellani. Minulla ei ollut sukkia eikä kenkiä. Sekin oli viesti siitä, etten ollut menossa mihinkään. Sama se siis kai. Ei kenkiä, ei itsenäisyyttä, näinkö täällä laitetaan vainajat hautaan.

Suu oli unesta ja sulfonaalista kuiva. Minä pyysin vettä, mahdollisesti sain mutta se vuoti leualta puserolle. Puserolle? Mikä vaate se oli? Kaapu? Säkki? Morsiuspuku? Olinko minä elossa?

Uni oli jo mennyt, enkelinainen meni myös. Ja sinä tulit sisään. Huoneeseen. Suljit oven! Sen minä muistan. Kukaan ei tulisi, jos huutaisin, joten en huutanut. Sinulla oli muistikirja. Sitten kaivoit taskustasi veitsen, jolla olit aikeissa puukottaa minut kuoliaaksi. Kun napsautit terän esiin, minä kavahdin.

»Huomenta», sanoit. »Miten olet voinut? Olen tohtori Jung. Toimin täällä lääkärinäsi.»

Kun kaikki ihmisarvo on viety, jää uhma, ja siitäkin on vain haittaa. Se alleviivaa alennustilaa. Miltä minä näytin?

Jos ne naiset olivat enkeleitä, minä olin portto. Kerjäläinen ja loinen. Mikä sinä olit?

Jos sanoin sinulle aikovani tappaa sinut, et varmaan säikähtänyt, vaikka olimme huoneessa kahden. Tiesit, että olin aseeton, ja sinulla taas oli veitsi. Pitelit sitä rennosti ja hävyttömästi esillä ja raapustit sillä merkkejä nahkakantiseen muistikirjaasi. Näin sinä osoitit, että sinulla oli valta.

Samalla tavalla otan minäkin vallan nyt, kun kerron.

Koko keho kankeana minä katselin sinua. Sydämeni löi, se takoi itseään rintalastan läpi, mutta hengitystä piteilin kaikin keinoin kurissa, ettet näkisi pelkoa minussa.

»Huomaan, että sinua pelottaa», sanoit.

Puristin käsiä nyrkkiin rystyset valkoisina. Luovuttaneen eläimen viimeinen yritys pitää itsekunnioituksen riekaleista kiinni, sinä tiesit kyllä senkin. Yhtäkkiä tiedostin mitä selkeimmin paljaat varpaani ja tiesin, etten ollut leikkannut varpaankynsiä... milloin viimeksi? En sormienkaan kynsiä. Tunsin ne kämmenessäni. Purin huulta kaikein voimin.

Sinun olemuksesi. Ja tartuit vieressä olevaan tuoliin, vedit sitä lattiaa pitkin lähemmäs minua, ja se metallin viiltävä ääni kalsaa lattiaa vasten rikkoi lasin ja kilven ja minut ja minä aloin huutaa. Se ääni! Tuolin ja sitten minun. Minun ääneni, se joka tuli jostakin ytimeni sopukasta, se oli syvemmällä, se oli monimutkaisempi – se oli viimeinen, mitä minulla oli jäljellä. Pelkäsin silti ääntäni enemmän kuin sinä, sillä sinä vain seisot – niin sinä taisit tehdä, etkä istunut, vaikka olit vetänyt tuolin lähemmäs minua,

merkkinä siitä, että aioit ottaa minuun kontaktia. Toisaalta et aikonut ehkä sittenkään koskea minuun.

Kädet herkesivät nyrkistä. Nostin ne pääni suojaksi. Minun sormeni olivat harallaan kuin puiden oksat marraskuussa, pakkasen kangistamat, alastomat ja toivottomat, olosuhteiden armoilla.

Odotin, että pian enkelinaiset säntäisivät sisään ja tartuisivat minuun ja taivuttaisivat kankeat jäseneni jälleensiteisiin, mutta niin ei käynyt, minä vain olin, jäsenet jähmeät, pää painuksissa, ääntä ilman sanoja, sisällä aukko, jota en saanut huutamalla täytettyä.

Sinä olit aina kiinnostunut sanoista. Mutta ensin sinun piti alkaa ymmärtää viestejä, joita kerroin sinulle toisin. Nykäyksiä, kumartelua, pään liikettä eestaaseestaas. Kuvailit niitä muistiinpanoissasi:

Potilaalla **pakonomaista itkun ja naurun vuorotte-
lua**. Paljon **tic-oireita**; **pyörittää päätään**, työntää **kieltään ulos**, raajat **nykivät**.

Millainen valta sinulla oli. Sinä päätit, mitä minusta jäisi jäljelle, mitä konkreettista, mitä kouriintuntuvaa, sen jälkeen kun minun ruumiini olisi jo palanut tuhkaksi joukkohaudassa; ne merkit! Ja päätit kuvailla minun jäseneni nykyään ja sitä miten *työnsin leukaa eteen ja kieltä ulos* ja niin edelleen ja miten *minä olin hullu niin kuin ne kaikki muutkin sinä kolossissa*. Ehket kirjoittanut sitä näillä sanoilla mutta sitä sinä tarkoitit. Pidit näitä asioita oleellisempina kuin minun katsettani, hiuksiani, silmiäni,

sitä millaisella äänellä puhuin, tärkeämpänä kuin sitäkin, että minä puhuin sinulle saksaa joka oli sinun äidinkiellesi enkä venäjää joka oli minun äidinkieleni, koska sinä osasit saksaa etkä venäjää ja minä osasin sekä saksaa että venäjää.

Ääni minussa päättyi, kului loppuun, sitä ei enää tullut. Minun oli pakko hengittää.

Enkeleitä ei näkynyt missään. Me olimme edelleen kahden.

Niin minun käteni, marraskuun jähmettämät kuolleet oksat, laskeutuivat alas syliini. Katsoin niitä. Ne lepäsivät siinä yhtäkkiä, ja kun asiaa tarkemmin ajattelin, ne olivat minun käteni, osa minua, minussa kiinni. Testasin asiaa liikuttelemalla sormiani vähän. Jokainen niistä totteli.

Nostin katseeni sinuun. On yhdentekevää, mitä näin, sillä en muistanut sitä hetken kuluttua ollenkaan, minä en vielä tiennyt, että sinä olit kaikkea muuta paitsi *joku kuka tahansa mies*. Kuka-tahansa-miehen vastakohta. Et edes käsittäisi, kuinka paljon olen miettinyt sitä, mitä sinä näit, kun näit minut. Minä mietin, miksi kirjoitit nahkakantiseen muistivihkoosi pikemmin *työntää kieltään ulos* ennemmin kuin *ruusunpunainen suloinen suu*. Ehkä suuni oli silloin halkeamilla. Ehkä siitä oli kysymys. Ja ehkä silmiini katsoessa oli mahdotonta ajatella *kastanjanruskeaa, inasen mahonginpunaiseen taittuvaa* väriä, kun silmäni katsoivat kuin päättymätön kaivo täynnä kauhua ja kaihoa.

Sinä olit lääkäri ja minä olin potilas. Se sen kai selittää. Siksi minun oli pakko täsmentää sinulle: En ole hullu.

**Kuolinkouristukset eivät
ole pahinta,
mitä voi kokea,
vaan rikkinäisen sydämen
taistelu rintakehässä.**

18-vuotias venäjänjuutalainen Sabina Spielrein saapuu Zürichiin, Burghölzlin psykiatriselle klinikalle hengenvaarallisessa tilassa. Jokin voima on ajanut hänet mielensisäiseen vankilaan, josta ei näytä olevan ulospääsyä. Kun Spielreinin hoidosta ottaa vastuun nuori lääkäri Carl Gustav Jung, alkaa rikkinäisen mielen hidas avautuminen, Spielreinin oma psykoanalyytikon opintie ja jokin, mikä ei ole pian sen enempää Jungin kuin Spielreininkaan hallussa.

Mira Kreivilän pakahduttava romaani on sukellus tieteenhistoriaan, unohdetun naisajattelijan työhön ja suureen rakkauteen, joka parantaa ja kalvaa kuin sairaus.

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-50133-7